

Sichardus rediuuius.

CLARISSIMI VIRI
IOANNIS SICHARDI
CELEBERRIMI IVRECONSULTI GER-
MANI, ET IN ALMA TVBINGENSI ACADEMIA
quondam Ordinarii Iuris Ciuilib, *Disputa & Praelectiones*
in Codicem Iustinianicum.

EA COLLECTIONE OPEROSA MANUSCRIPTORUM CODICUM
*restituit is primo quam plerumque haud parui momenti defectibus. Deinde negatiuis desideratis adicit
& abundantibus deicit. Tertio amplius quingentis locis allegationibus redintegratis, Quarto sub-
lati plusquam mille alii erratis, haud minus non animaduersis.*

NUNC DENVM POST MODIANAM RECOGNITIONEM ET ANNI
LXXXVI editionem Francofurtensem, a SAUENT HERTZOG Badense, Comite Palat. Cesar. ad
Praeceptoris fidelissimi estimationem vindicandam, auctiores, & emendatiores editae.

OPUS PLANE FRUGIFERVM, ET TAM FORO, QUAM SCHOLAE
*is quod euidentia tulerum & legum, id est, uocabula & phrasae, arca singulari diligentia
exentiat, accommodatum.*

Tomus Primus.

Cum Praefatione amplissimi Collegij Facultatis iuridicæ in praedicta Acade-
mia: necnon Summaris & Indice locupletissimo.

E NOBILIS FRANCOFVRTI

Officina Paltheniana, Sumtibus Iouæ Rhodij
& Lazari Zetzneri Bibliopolarum.

Sub. Cesar. & Universitat. privilegio nuntiorum

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI AC DOMINO,

DOMINO IOANNI FRIDERICO, DVCI

VRTEMBERGENSI AC TECCENSI, COMITI

Montpelgardensi &c. Domino suo clementissimo.

S. P.

LEGENS est, Illustrissime Princeps, Domine,
Clementissime, & post conditum hominem, eique
in verbo patefactam voluntate, summum Dei be-
neficium Legum institutio, ex quibus uniuersa Iu-
ris Iustitiaq. administratio oritur, prouenit & de-
pendet. Intellexit hoc Marcianus I.C. dum in
l. 2 ff. de ll. ex sententia Demosthenis Oratoris Le-
gem definiit, esse *ἡμετέρας νόμους*, inuentionem quan-
dam & donum Dei: decretum autem hominum,
sapientum &c. Et constat nullum, eorum, quantumuis exiguum, vel ut
Ciceroni loqui placuit, nullam domum, nec ciuitatem, nec gentem, nec uni-
uersum hominum genus sine Legibus (ceu neruo publicarum congregatio-
num) consistere & in officio contineri posse. Prima omnium numerantur an-
tiquissima ll. diuina, quas Deus ipse Moysi populo Israelitico promulgan-
das suo ore dictauit. Hinc apud Ethnicos plures alia, potissimum, Solonis

IOANNIS SICHARDI,
CLARISSIMI I. V. D. ET
ANTECESSORIS
TVRINGENSIS

ENARRATIONES IN LIBRI
SECUNDI, CODICIS
IUSTITIANI.

Titulum III. De Pactis.

Capit profuseri Tubing 17. Julii, Anno 1534.

AD RVBRICAM.
SYMMARIA.

- 1 In rubricis generalia dogmata similium tractantur.
- 2 Pactum largissime sumtum quid denotet, & unde dicatur. & cum. 7.
- 3 Pactum nudum quando transit in contractum.
- 4 Plures res esse quam vocabula.
- 5 Pactum simpliciter prolatum de nudo intelligitur, & que sit eius definitio. videntur 8.
- 6 Verba in priori significatione accipienda sunt.
- 7 Pactum quod sit presens, & tacenti, aut absenti, pollicitatio est.
- 8 Pactum de pollicitatio quomodo differat, & cum. 12.
- 9 Pollicitatio non parit actionem, sicut in hic.
- 10 Generaliter dictum generaliter intelligendum.
- 11 Canonice naturalis aequitate utuntur, & que istos iuxta eos pactum nudum parit actionem.
- 12 Ius diuinum inter simplicem in quodam de iuramentum non facit differentiam.
- 13 Ratio pulchra quare pactum nudum de iure civili non parit actionem, iocus autem de iure canonico.
- 14 Inter pactum & alium cuius obligatio non contrahitur.
- 15 Ex pollicitatione quasi debita oritur.
- 16 Pactum aliud proprium, aliud improprium est.
- 17 Tacere quando prebatur causa sentit.
- 18 In donatione mortis causa, non requiritur stipulatio.
- 19 Omnis contractus legum arbitrii stricte intelligi.
- 20 Proprie piam causam pollicitatio pacti proprii vires habet.
- 21 Verbum Pollicere, in instrumentis stipulationem inducit.

In rubricis quoniam generalia quaedam dogmata dari solent, per totam futura vixit deo principio hic animaduertendum est, in hoc toto tit. nos non loquimur de pacto largissime sumto, & ut pro consensu accipitur: quemadmodum in l. 1. §. conuentionis. ff. eod. tit. Et Bal. hoc obiter not. sed de tali pacto, quod in nullum speciale nomen contractus habeat, sed maneat in nudis & puris terminis sui generis, vnde & nudum dicitur. Nam & cum in aliquo nomen contractus transit, amittit nomen pacti, & illius contractus nomen sortitur, ut pate emtionis, vel locationis. Omnes ergo contractus qui specificum & peculiare nomen contractus non habent, manent sub communi appellatione pacti. Ita pollicere Abb. in c. 1. eod. tit. Plures tamen sunt res, quam vocabula, natura ff. de prescript. verbis. Cum tamen ergo in iure simpliciter sit pacti mentio, de nudo pacto intelligi-

tur. per tot. in l. lecta. in ver. conuenitque. ff. si cert. pet. Et ibi Doctores. Et hoc ideo, & quia verba in potiore, & digniore significatione sunt accipienda. l. hoc legatum, ff. de lega. 3. appellatur tamen pactum a pactione l. per ma. in prin. ff. eod. cap. pactum. extra de verb. significatiouibus. Et definitur per l. 1. primam. & esse duorum, vel plurium in idem placitam & consentum. Cui definitioni, si addas Expressum, vel si abintelligas, quomodo modum facit hoc tit. Host. in summa, magnas controuersias doctorum compones, quas hic obiter Decius tangit: quantum precipua est, si absenti paciscaris, eo casu, quo de eius consuetudo agitur. ibi enim lex fingit enim consentite, etiam absenti. l. qui pacitur. ff. mand. l. si fidem inf. inf. eod. tit. mand. An illud pactum dicendum sit, an pollicitatio, dubium erat: sed quia in pacto requiritur expresse consensus, evincitur, & Pactum quod sit absenti, & tacenti, & tacenti, pactum proprie non esse, sed pollicitationem. Quod iure maximum effectum in iure habet. Si tamen sit pactum, tunc de iure Canonico dabitur actio, per doctores in supra dist. cap. prim. extra eodem. Sin tamen sit pollicitatio, neque iure Civili, neque Canonico actio dabitur, exceptis piis causis, & his que reipub. vel vniuersitari, collegio, ecclesie, vel pauperibus per pollicitationem promittit. Ita Bald. in l. iud. 3. de sacrosanct. eccles. Et est pollicitatio veluti pars pacti. Quemadmodum enim pactum est duorum, sic pollicitatio unus tantum consensus, per Bald. in rub. infra de dote promiss. Quod autem pactum nudum de iure Canon. parit actionem, facit generaliter c. 1. extra eod. tit. & quod cum generaliter loquatur, generaliter est intelligendum, cum nostrum non sit Leges aut Canones restringere: vulgato dicto, Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. l. cetera. Et ibi gl. ff. de off. praesid. Et Imperator. ff. de postul. Differentia tamen autem ratio quare de iure Canon. nudum pactum actionem parit, & non de iure civili est, & quia canones utuntur naturalis aequitate, quae aequitas ex qualicumque consensu nascitur, ita ut naturalis obligatio ex illo consensu oritur: quae naturalis oblig. de iure canon. actionem parit, perinde ut stipulatio de iure civili. Et quia aequitas illa naturalis praebet causam, quare ex nudo pacto agi debeat de iure canon. sequitur, quod si nudo pacto tale quid promitteretur, quod aequitatem praestationis non haberet, tunc illam actionem non oriri. Ita Bald. eleganter infra in l. petens. eodem casu. Et infra l. si dimissio. simil. verba. Quia a cessante ratione, bona est in iure argumentatio,

AD LECTOREM

Haecenus de prima lectione D. Sichar. in titul. De rei uxoria actio. &c. quem titul. quare non ad finem perduxerit, item seqq. s. libr. titulos omiserit, certo (ut ipse referebat) consilio factum est: siquidem de actione pro dote satis per superiores titulos per satyram dictum est, ita ut eadem sepius dicere tadio plenum sit, & materia iutelaram in Institut. tractari soleat. Ideo statim ad sextum lib. Codic. qui est ordinarie legendus se contulit.

FINIS.

DEO OPTIM. MAXIM.

Honor, laus, & gloria in sempiterna secula,
AMEN.

E Nobilis Francofurti Officina Paltheniana.

M. D. XCVIII.

Sichardus rediuuius.

CLARISSIMI VIRI
IOANNIS SICHARDI,
CELEBERRIMI IURECONSULTI GER-
MANI, ET IN ALMA TVBINGENSI ACADEMIA
quondam Ordinarii Iuris Ciuilis, dictata & prælectiones
in Codicem Iustinianum.

EX COLLATIONE OPEROSA MANUSCRIPTORVM
codicum, restitutus primo quam plurimis haud parui momenti defectibus. Deinde negatiuis
desideratis additis: & abundantibus demtis. Tertio amplius quingentis Iurium allegatio-
nibus redintegratis. Quarto sublati plusquam mille alii erratis, hæcenus non animad-
uersis.

NUNC DEMVM POST MODIANAM RECOGNITIONEM
& Anni LXXXVI. editionem Francofurtensem, a SAMSONE HERTZOC, Baden-
se, Comite Palat. Cæsar. ad Præceptoris fidelissimi exiltimationem vindicandam, auctio-
res, & emendatiores editæ.

OPVS PLANE FRUGIFERVM, ET TAM FORO, QUAM SCHO-
las (quod essentialia iuristarum & legum. id est, vocabula & phrasæ artis singulari diligentia
excussis.) accommodatum.

Tomus Secundus.

Cum vita auctoris, summaniis & Indice locupletissimo: Nec non Sacr.
Cæsar. Maesttat. priuilegio decennali

E NOBILIS FRANCOFVRTI
Officina Paltheniana, Sumtibus Ionæ Rhodij
& Lazari Zetzneri.

CLARISSIMI VIRI,
IOANNIS SICHARDI, IV

RECONSVLTI GERMANI, VITA, PER IOAN.

RICHARDVM FRANCOFVRTENSEM IURECONSVL-
tum, Patriæque Aduocatum & Syndicum perscripta.

ET si constitutum habebam, clarissimi Iureconsulti Ioannis Sichardi vitam ad integram recentiorum Iureconsultorum (eos dico, qui iam inde ab Innocentio de Iure tum Pontificio tum civili sunt commentati) Historiam referuare: quam ego quidem ex eo tempore, quo Periochen illam vitam eorundem Iureconsultorum, in publicum edidi, fere semper sum meditatus: tamen vitæ me iam assidua Typographorum nostrorum efflagitatio, atque effecit, ut in gratiam nouæ huius editionis, eam tempestiuus quam constitueram, adornarem. Quod eo libentius etiam feci, quoniam videbam a Matthia Garbitio, viro alioquin docto, laudumque Sichardi studiosissimo, in ea Oratione quam in illius funere Tubingæ habuit, non pauca secus atque se res habet (non satis fideliter, opinor, ipsi relata) & ordine quoque temporum in nonnullis inuerso, esse tradita, quibus tamen ego Lectorem falli nollem. Et videbar in super mihi debere hoc me Sichardi manibus, ut illius memoriam, quantum quidem in me esset, conseruarem quod inter nos non solum natio, nomina atque, cognomina (saltem vnica literula differente) conuenirent, verum etiam quod illi multo tempore contubernalis atque coniunctissimus fuisset, & denique iisdem cum eo, vno die, Doctoratus (ut vocant) insignibus essem eoque honestatus. Commemorabo igitur quæ & comperta mihi sunt, & quæ porro ab amicis atque familiaribus illius, fide dignis hominibus, accepi.

Natus est Ioannes Sichardus Bitchoffsheimij, ad Tubicum flumen Franciæ orientalis oppido, ditionis Archiepiscopi Moguntinensis, quod a patria mea miliaribus xij. distat. Quoto autem ab ortu redemptoris nostri vici, Iesu Christi anno mihi nec satis constat, nec de eo quidquam in omnibus eius annotationibus, (ut aliquando ad me scripsit successor eius in matrimonio, D. Iustus Lorberus Iureconsultus, & hoc tempore Episcopo Pabenbergeni a Consilijs) inueniri potest. Si quis tamen ex toto vitæ ipsius cursu, rationem ineat, verisimile videtur, eum anno Christi millesimo quadringentesimo nonagesimo nono, in hanc lucem editum esse. Patri eius Georgio nomen fuit, matris Christina: ambo parentes honesti quidem, sed fortunis mediocribus. Pater enim illius ex opifice Pandochæus factus, familiam aluit. Puerum in patria prima literarum Elementa didicisse credibile est. Grandiorem ætatem consecutus, cum ingenij felicitas in eo iam elucere cœpisset, ope subsidioque Martini Goliz, Decani Alschaffenburgensis, qui sanguinis illi necessitudine iunctus erat, ad Academiam Erd-

DE CLARISSIMO VIRO D. IOANNE SICHARDO
 I. C. AD CLARISSIMUM VIRVM D. IOANNEM F
 chardum I. V. D. Iustini Gobleri I. C. Heptastichon.

*Quod vitam docti, facunde Ficharde, Sichards
 Perscrubis, memoremq, sui iustitiam amorem,
 Rge facis, quis enim te sustinet ista subiret?
 Cui tam sunt cum ipso communia multa Sichardo?
 Quis quoq, te melius praelare? omnia cum sint
 Nova probe longa tibi consuetudine vita?
 Ergo una historia aeternum vinetis viriq,
 Aliud eiusdem de ambobus.
 Quid ne Fichardo velis socii describere vitam?
 Non alium id prae se docuisse scias?*

*Namq, tuum debes celebrare Ficharde Sichardum,
 Sic gratius cunctis gratior esse potes.
 Ad quod te hortantur multa isto digna favore,
 Scilicet ingenium, ratio, nomen, honori.
 In sequentem orationem Gaspar Volland D.
 Vere tantus eras, maior quoq, clare Sicharde,
 Quantum te nos ter praedicat Illyricus.
 Hoc distichon ita graece reddidit Garbitius,
 ὄρθος ἦν ὁ ἀρετῶς, κρείττων δ' ἔτι λαμπρῆ Σιχαρδῆ,
 ὅσῳ δ' ἴσῳ σ' ἡμῶν κλυδίει ἔλλυερός.*

ORATIO FVNEBRIS DE
 VITA ET OBITU CLARISSIMI VIRI
 D. IOANNIS SICHARDI I. V. D. CONSULTISS. IN
 celeberrima Academia Tubingæ habitata Matthia
 Garbitio Illyrico Anno M. D. LII. Calen-
 darum Octobris xvi.

Assiduum ab hinc die octavo, pia memoria, Clarissimum virum, Dominum Ioannem Sihar-
 dum, decus, & lumen singulare scholæ nostræ. Quod quanto cum dolore & incommodo scholæ
 acciderit, facile quisq, & ipse secum reputat, & ex communibus aliorum deplorationibus, desi-
 derijs, & votis percipit, tum vero fortasse non nihil cognosces ex hac nostra oratione. In qua, quia
 mihi publico nomine, & ex grauißima Senatûs nostrî auctoritate, moreq, laudatissimo iam inde ab antiquissi-
 ma sanctitate in scholam & statuta nostræ sapientissime recepto, sunt dicenda quadam de vita & obitu ipsius,
 ego profecto perneclim, me vel aliqua ex parte posse hoc tantum munus, pro dignitate rei, & exspectatione com-
 muni obire. Sed quia hoc negotij superaueris longe cuiuslibet faciendi am, necdum meam infantiam, ideo est mihi
 eo dant axat committendum, ut, qua liceat oratione, probem saltem meum, & erga scholam studium promissum,
 & de hoc tanto viro iudicium honorificum. Id vero quantumcumq, illud quidem & qualecunq, quo magis ex
 multum & late celebrata amplitudine ipsius præstantissimarum virtutum deprometur, cõsentientibus &
 sane de alicua, sibi tandem non prorsus ignota virtute iudicantibus, gratius erit. Nam, ut more meo simpliciter
 & plane, in rei veritate conspicua, & prædicatione virtutis solide, ita tantum præcipuas desancti laudes, &
 ex partibus vitæ ipsius præcipuas desumas, perstringam. Ac proinde hic etiam statim ab initio nõ est mihi im-
 morandum in vulgaribus illis patriæ & parentum ipsius laudibus, quæ duo licet & ipsi, abunde satis probane-
 rit ipsius præclara indoles, non fuisse omnino abiecta. & res ipsa doceat, cum patrem habuerit Georgium Si-
 chardum cinem honestum civitatis Bischoffshheim in nobili Franconia sita, non tamen tara inde est ornatus,
 quam ipse ea, sua præstanti virtute exornavit, ut propterea rectius fuerit sentire, ipsum ex suis quamlibet ho-
 nestis parentibus singulari quadam Dei & gratia & providentia creatum, non solum ad patriam suam, sed &
 alias Germania civitates, & præcipue scholâ hæc nostrâ illustrandâ. Nã hoc est quasi peculiare gratia Dei, ut
 ipsa seve abundantior & admirabilior circa nõ ita magna & illustria, redudet. Hinc ergo nã illius indolẽ suam
 præclara, non ille statim a puero, ut pleriq, solent, aut ad voluptates illas obuias gula & otij, aut ad artẽ aliquã
 quotidiana necessitatibus, sed ad virtutis studij ardua, & ad has ingenuitatis artes plurimas & maxima vigi-
 lantia, animũ applicuit, nec ipsum in hoc suo ardore impedivit parvitiũ, quo ad studia alenda, inopia, nec ipse etiã
 aliquibus expensis aggruare voluit, sed statim sua proba & ingeniose indolis astringente sibi facile conciliavit
 ex cognatis quendam honestũ & mediocriter nũmatũ qui primos studiorũ sumtus præberet. inde aliquãdiu de-
 tentus in illis trinitatibus scholâs, donec prima artium rudimenta assequeretur, postea Exfordiã, in scholâ publicã,
 tũ si studijs florenti, eiusdẽ illius cognati sui beneficentia est missus, ubi facile sua & ingenij felicitate & discendi
 aviditate primũ studiorũ gradũ nactus, mox in Golsi adsum se contulit. Quanta ibi induit ris & quam felici in-
 studij sui progressus, facile vel ex hoc apparet, quia tũ brevi, & ad alterũ illũ Magistrũ gradũ, & ad functio-
 nẽ privatim instituendũ alius & eos honestos & nobiles adolescentes est evectus. Ad hanc autẽ nimis quã labo-
 riosam & molestã operã erudiendũ alios, licet fors assere eũ etiã tenuitas rei, & cura quedã acquisitionis, qua vo-
 luit subleuare expensas cognati sui, permoverit, multo tamẽ magis veri simile est, eum excitatũ eo promptitudine
 & fiducia sui, iã omni genere bonarũ artium eruditi ingenij, & quia apud se statatũ haberet, nihil omnino post-
 habendum, quo vel ingenium exerceri, vel aliqua experientia acquiri possẽt. Nam quam postea in aetate perfe-
 cta consecutus est excellentem virtutem & sapientiam, illa satis declarat, eum iam tum, aut etiam statim a
 puero, ex bonitate indolis suæ, ad eam ut summo ardore, ita nullo comatu & labore contendisse.

Ex quo sane factũ est, ut etiã Monachiũ in civitate Ducũ Panaria principalẽ, facile pateretur se perducĩ, cũ

D. IOANNIS SICHARDI EPITAPHIVM,
per Iohannem Sechelium V. I. Doctorem.

*Clauditur hac corpus lasea sub mole Sichardi,
Est animam superos spes habitare choros.
Illius at studij Iuris monumenta supersunt,
Ex quibus est magni noscere dona viri.*

Idem Sechelius ad Sichardi manes.

*Dignus eras plures vixisse Sicharde sub annos,
Publica pro cupida iura docere Schola.
Sed breuius vita spatium tibi fata dederunt,
Ex re iuridica quam queat esse Schola.
Sum plures visus te praeceptore per annos,
Cum fuit mentis sensa notare tuae.
Tam dignas utinam possem tibi solvere grates,
Quam fuit officij sanctio grata tui.
Pro meritis referam magnis exilia vota,
Pro bene tua meritis viue valeq; tuis.*

Epitaphium Sichardi per Georgium
Vetherum Rodogonensem,

ἡμέρα θανάτου ἔχει τὸ γράβωλον αὐτὸ Σηγάδῃς,
ἔτος δὲ ἀπὸ τῆς χερσαίας βίαιος ἴδου.

IOANNIS SICHARDI, CLA-
RISSIMI J. U. D. ET ANTE-
CESSORIS TVBINGENSIS,

EXARRATIONES IN LIBRI
SEXTI CODICIS
IUSTINIANEI

Titulum I. De seruis fugitiuis, &c.

RUBRICA.

- 1 Liber VI. Cod. utilitate ceteris antecellit.
- 2 Placuit sententiae plerumque reprobandur in iure.
- 3 Contentiones non debent fieri ad ea quorum incidenter mentio fit. Item Accur. constituit & quod in universum continetur. exigua utilitatem habet. & nu. 7. & 7.
- 4 Vestire fortuito datum in armamentis panno, an dominus mercium id teneatur restituere.
- 5 Fictus contractus de iure inter pupillum & tutorem.
- 6 Quis sit servus fugitiuus, & erro.

Um utilitate, tum usu quotidiano hic liber priores oēs facile vincit, & dicitur hic Bar. p. p. de t. titulum esse valde solemne, qui ad superiores continetur vatic. Nam Placent. (cur sententiae plerumque reprobandur in iure, ut per Dd. in l. 7. qui pot. in pig. d.) quis innoverat, 7. in l. lex que tutores si. de admn.

1 **C**ui. hinc mentionem de fuga servorum, eam occasionem art. puit, & continuit hunc tit. ad pedentes hoc modo: in d. l. lex que tutores obiter fuit facta mētiō fugae servilis: unde merito nūc Imp. suscepit tractationē servorū fugitivorum. Quae continuationis est plane de nihilo. Nā continuationes non debent fieri ad ea, quorū sit mentio incidenter. l. 2. ff. de stat. hom. Imo eorum q̄ incidenter, id est, fortuito incidunt, nulla debet haberi ratio. *l. manū aduersa ff. ad l. 2. de iust. Scimus tēon, q̄ si nautica, qui suscepit merces vehendas Francofordiā cogeret ut, propter exortas tēpellates armamenta nautica vel picere in Rhenum, vel alias frangere, ut merces hoc modo sicuterent: quo casu tēcerentur domini mercium conferre, ut possent noua acquirere fieri. Sed si fulmine armamenta ebulbula sunt, certe ad reparacionem armamentorum non tēnentur conferre, quia ictus fulminis incidenter, id est, fortuito est factus. Ideo Accur. hinc dicit, omnia omnia alia coarinnatione, & praesertim intellige ei quam Placent. adduxerat, p. p. sic hic titulum esse continuandū. Superius in l. lib. 4. egimus de obligationibus, quae ex contractibus nascuntur, emptione, locacione, &c. Deinde in lib. 5. egimus de obligationibus, quae ex quasi contractibus oriuntur, id est, de tutelis. Nā quāuis in re tutorem & pupillū re ipsa non sit contractus negotiū, tamē lex fingit esse inter eos quasi cō-*

tractū ita ut pupillus possit convenire tutore actione tutelae, & e converso tutor possit pupillū convenire cōtraria actione tutelae: si forte quid impendit in pupillū, q̄ per se sibi restitui. *§. tutores. Inst. de obliga. quae ex quasi contractibus nascuntur.* Nunc ergo videndū est de obligat. quae ex delictis nascuntur. id est, de furtis, ut in l. 2. ff. Et quia serui fugitivi dicuntur furtivū sibi ipsius facere, ut in l. 7. ff. de re quae sit hinc contingit praeterea hoc factū esse eo magis & daturā, quia domesticū: ideo Imp. voluit prius tractare de ser. fug. Quae contin. est facta ex §. sequens. *Inst. de obliga.* Quae est vera & legitima in se, tō pfecto non convenit nostro tit. Nam cū tractatur simus in nostro lib. de viti. voluntariis, & demū lib. 9. *inst. auditorium de obligatione ex delictis.* Certe non video, si fatendū est, quā ratione motus Imp. hunc tit. servorū fugitivorū, ut furtivorum, inseruerit illi 6. libro. Quāvis t̄ in universum ego non admodū multū 7 utilitatis credā potū in continuationibus: & ideo non multum operae ponendam existimo in re, cuius non sit inculenta utilitas. Tamē ut intelligamus verba Rubricae, quae de seruis fugitiuis inscripta est, sciendū t̄ est, servū 8 fugitivum cū dici, qui eo animo discedit, ut non reuertatur. Ita *Calvus & Cassius in re cōsulti in l. qui sit fugitivus, ff. de edile dicit. recte definiunt.* Et differt fugitivus ab errore, nam erro is dicitur, qui vagatur quidem contra domini voluntatem, & rebus supernacaneis dat operam, tamen non eo animo ut non reuertatur. Et ideo Labeo errorem vocabat, *pupillam fugitivum*: fugitivum autem servum, *magnam errorem*, d. l. quis sit fugitivus, §. errorem. Cetera autem verba rubr. explicantur sic per gl.

L. I. SERVVM FUGITIVVM.

- 1 Haec lex quia prima ordine, est bene dotata.
- 2 Summarium, servus fugitivus, non potest praescribi, ut res furtiva, & num. 3. 4. & 10.
- 3 Argumentum a contractibus ad delicta, a cōtradiis ad testamenta, & vtrouque e diverso quomodo valeat, & num. 8.
- 4 Nulla res diversis iure censetur, & num. 10.
- 5 Contra servum & librum non datur actio furti.
- 6 An & quā iter in nos ipsos delinquimus.
- 7 Consul potest se coram se ipso in adoptionem dare.
- 8 De adscriptis & propriis hominibus, si fugerint, quod sibi ipsorum furtum faciant.
- 9 In am n. delicto debet esse fraus.
- 10 An & quāda persuadens vel consilens delictum, ut furtum, tenetur furti, & num. 14.
- 11 Quā dicitur delictum consulere, non dare, opē, auxiliū in eo ferre.
- 12 Quomodo dignoscatur, an quis consilio commotus, vel eo non attento alioquin factum faciat, & num. 12.
- 13 Accipit consilium delinquenti datum, & consulente interpretatur.